

Proučavanjem spacijalne raspodjele učestalosti »nesekretora« (i recesivnog alelogena) paralelno su obuhvaćene unutarnacionalna i međunacionalna varijacija ovih parametara, kao i prostorno-geografska promjenljivost njihovih vrijednosti, na osnovu ukupno 3890 odgovarajućih podataka o individualnom fenotipu u 12 lokalnih populacija stanovništva Bosne i Hercegovine.

U grupi od 12 (ukupnih) uzoraka različite lokalne pripadnosti, učestalost recesivnog fenotipa se kreće od 15,27% ($q = 0,39$; Bos. Bijela) do 27,01% ($q = 0,52$; Rakitno); odgovarajuće vrijednosti većine uzoraka nalaze se u rasponu od 21% ($q = 0,46$) do 27% ($q = 0,52$). Niža procentualna učestalost »nesekretora« u stanovništvu Bos. Bijele i okoline, statistički značajno se razlikuje od odgovarajuće vrijednosti u svim ostalim uzorcima, izuzimajući Veliku Kladušu, koja se, međutim, po tome značajno razlikuje od Šipraga.

Utvrđenu relativnu prostornogeografsku homogenost genetičke strukture stanovništva podvlači činjenica da se frekvencija »sekretora« i »nesekretora« ABH antigena ni u jednom od obuhvaćenih uzoraka ne razlikuje signifikantno od one koja je konstatovana u ukupno ispitanom dijelu bosanskohercegovačke populacije (i tretirana kao teorijska).

Tri četvrtine poduzoraka hrvatskog stanovništva nalazi se u grupi sa karakterističnim dijapazonom variranja frekvencije »nesekretora« od 23—27%, koji ne obuhvata samo Bos. Bijelu. Ovaj poduzorak se, nižom vrijednošću poređenog parametra (13%), značajno razlikuje od svih ostalih iz pomenute grupe. Kod Muslimana, učestalost recesivnog fenotipa se kreće od 20—25%, pa se, očigledno, pojedini lokalno određeni dijelovi ove nacije međusobno značajno ne razlikuju. Na skali ukupnog opsega variranja učestalosti »nesekretora« u ispitanom dijelu srpskog stanovništva (19—30%) uočavaju se dva polja koncentracije vrijednosti ovog parametra: grupe poduzoraka sa (statistički neznačajno) nižom (19—22%) i višom (25—29%) frekventnošću recesivnog fenotipa.

Procentualna učestalost recesivnog fenotipa u nacionalno definisanim poduzorcima stanovništva iste lokalne pripadnosti međusobno se značajno ne razlikuju ni pri jednom od (sedam) mogućih poređenja. Pomenuti nalazi zajednički govore da, globalno uzevši, konstatovane razlike među prostornogeografski određenim poduzorcima iste nacije u najmanju ruku dostižu nivo razlika među nacionalno definiranim kategorijama iste lokalne pripadnosti. Međunacionalnu homogenost analizirane genetičke strukture posmatranog dijela našeg stanovništva potvrđuje i izrazito ujednačena učestalost »nesekretora« u ukupnim fondovima podataka o pojedinim nacijama (Hrvati i Muslimani po 23%, Srbi — 24%; ukupno 23%). Sumarni podaci za tri najbrojnije nacije u Republici, u pogledu učestalosti fenotipova posmatranog sistema kvalitativne varijacije (i njegovih genetičkih determinatora), ne razlikuju se ni među sobom, niti od odgovarajućih parametara genetičkog sastava ukupno ispitanog dijela bosanskohercegovačkog stanovništva.

Rezultati proučavanja sinhronične varijacije posmatranih parametara genetičke strukture populacije, analiza standardizovane (Valundove) varijanse alelogenskih frekvencija, kao i nalazi izvršenih unutargrupnih i međugrupnih pojedinačnih poređenja, jasno ističu zaključak da se, kada je riječ o bosanskohercegovačkom stanovništvu, može govoriti samo o prostornogeografskoj (a nikako o ukupnoj međunacionalnoj) različitosti čestoće pojave fenotipova sekrecije ABH antigena u njegovim pojedinim dijelovima.

Uporednim posmatranjem rezultata analize raspoloživog materijala i odgovarajućih podataka iz literature ne može se zapaziti bilo kakvo karakteristično grupisanje učestalosti »nesekretora« u pojedinim etnički i rasno određenim dijelovima svjetske populacije.

Analizom gradijenta rasprostiranja vrijednosti parametra q_{se} (proporcija recesivnog alelogena), primijećeno je da se u grupi poduzoraka hrvatskog stanovništva provizorno izdvajaju »južna« cjelina, sa višom i »sjeverna« cjelina, sa nešto nižom prosječnom vrijednošću q_{se} . Među poduzorcima muslimanskog i srpskog živilja naslućuju se srednjobosanske grupe, u kojima je prosječna vrijednost posmatranog parametra za nijansu viša nego u perifernim regionima Republike. Izvjesna tendencija klinalnog grupisanja se ispoljava i u analizi distribucije učestalosti recesivnog alelogena u dvanaest ispitanih ukupnih uzoraka. Hercegovački i centralnobosanski uzorci se odlikuju nešto višom frekvencijom alela *se*.

Može se pretpostaviti da je konstatovana spacijalna varijacija učestalosti fenotipova (ne)sposobnosti sekrecije ABH antigena (i njihovih genetičkih determinatora) u ispitanom dijelu bosanskohercegovačke populacije u najvećoj mjeri posljedica efekata genetičkog drifta i relativne izolovanosti propagacionih sistema.